

Art del segle XX (20057)

Titulació/estudi: Grau en Humanitats

Curs: 3r – 4t

Trimestre: 1r

Nombre de crèdits ECTS: 5 crèdits

Hores dedicació estudiant:

Llengua o llengües de la docència: Català

Professorat: Anna Pujadas Matarín anna.pujadas@upf.edu

1. Presentació de l'assignatura o descriptor

Estudi dels principis fonamentals i dels episodis històrics més rellevants, així com dels principals corrents, amb els seus representants més destacats, dels diversos gèneres de l'art del segle XX.

2. Competències a assolir

Competències generals	Competències específiques
1. COMPETÈNCIES INSTRUMENTALS Comprendre i interpretar de manera pertinent i raonada textos escrits de nivell i caràcter acadèmics. Ser capaç de justificar amb arguments consistents les pròpies postures, i de defensar-les públicament. 2. COMPETÈNCIES PERSONALS Desenvolupar la capacitat de raonament autònom amb distància crítica en temes o qüestions controvertides. Acceptar la diversitat de punts de vista com un ingredient fonamental de la vida acadèmica i consubstancial a la societat contemporània, i ser capaç de donar a conèixer les pròpies	1. CONEIXEMENTS DISCIPLINARIS Conèixer, situar i interpretar sumàriament les principals obres i corrents artístics (inclosos la música i el cinema) de la història, amb especial consideració al món modern i contemporani. Conèixer de primera mà les principals fonts documentals de caràcter textual o iconogràfic a partir de les quals han estat elaborats els coneixements anteriors. Conèixer i manejar els estudis monogràfics i bibliografia imprescindibles per abordar la interpretació raonada. 2. COMPETÈNCIES PROFESSIONALS Ser capaç d'interpretar de manera raonada i competent textos escrits, testimonis iconogràfics, dades estadístiques i documents cartogràfics amb

opinions dins del respecte a les opinions divergents. 3. COMPETÈNCIES SISTÈMIQUES Haver desenvolupat el sentit de la curiositat i el desig de saber allò ignorat, imprescindibles en tot procés formatiu i en tota activitat professional amb projecció. Ser capaç d'aplicar amb flexibilitat i creativitat els coneixements adquirits i d'adaptar a contextos i situacions noves. Estar capacitat per progressar en els processos de formació i aprenentatge de manera autònoma i contínua.	vista a l'elaboració d'una opinió pròpia convenientment justificada. Ser capaç de relacionar entre si informacions i documents de diversa naturalesa i procedents de diferents especialitats amb una perspectiva transversal i integradora. Estar capacitat per formular un judici personal fonamentat o per emetre dictàmens raonats de caràcter pericial en el cas d'una controvèrsia. 3. COMPETÈNCIES ACADÈMIQUES Reconèixer el valor del patrimoni artístic i cultural, tant de caràcter universal com a local, de la humanitat, així com la necessitat de la seva conservació i promoció. Posseir consciència del caràcter transversal del coneixement i de la conveniència de transcendir les fronteres entre especialitats acadèmiques, i en particular de la necessitat de superar la divisió entre les anomenades dues cultures, humanística i científica. Prendre consciència de la necessitat de procedir a una revisió i actualització constant dels propis coneixements. 4. COMPETÈNCIES BÀSIQUES Demostrar que tenen coneixements en una àrea d'estudi en què, a més de comptar amb el suport de llibres de text avançats, s'inclouen també coneixements procedents de l'avantguarda de la investigació. Tenir la capacitat de reunir i interpretar dades rellevants (normalment dins d'una àrea d'estudi)
--	--

	per emetre judicis que incloguin una reflexió sobre temes de caire social, científic o ètic.
--	--

3. Continguts

A R Q U I T E C T U R A

5. L'«ÉLAN» VITAL

5.1. Arquitectura Art Nouveau. L'expressionisme de l'orgànic. Horta i el *coup de fouet*. Van de Velde i la *línia complementària*. Guimard i el naturalisme. El racionalisme del maó. Berlage i la *Borsa d'Amsterdam*. Mackintosh i l'*Escola de Glasgow*. Otto Wagner, Josef Hoffmann i Joseph Maria Olbrich: la Viena fi de segle. 5.2. Els Estats Units en paral·lel. Louis Sullivan i l'*Escola de Chicago*. Frank Lloyd Wright i l'arquitectura orgànica.

6. L'EXPRESSIÓ SUBJECTIVA

6.1. Arquitectura expressionista. Hermann Muthesius i la *Deutscher Werkbund*. Adolf Behne i l'*Arbeitsrat für Kunst*. Hans Poelzig i l'ideal del gòtic. Rudolph Steiner i el *Goetheanum*. Bruno Taut i la *Gläserne Kette*. Erich Mendelsohn i la *Torre Einstein*. Hugo Häring i el debat de la CIAM (1928).

7. L'ESTÈTICA DE LA RAÓ

7.1. Funcionalisme i Racionalisme. Adolf Loos i l'ornament. Peter Behrens i la *Fàbrica AEG*. Walter Gropius i l'*Escola de la Bauhaus*. Arquitectura *De Stijl*: Van Doesburg, J.J. P. Oud, Van Eesteren i G. Rietveld. Ludwig Mies van der Rohe i el *Pavelló de Barcelona*. Le Corbusier i el *gir de Ronchamp*.

E S C U L T U R A

1. LA FORMA GENERADORA

1.1. Auguste Rodin. L'home que camina. *Les portes de l'infern*, una reserva de formes. *Marcottage* i repetició. El monument: *Els burgesos de Calais*, Victor Hugo i Balzac. La mà de Déu. 1.2. L'escultura dels pintors. Degas i el moviment. Paul Gauguin i el relleu. Les *esquenes* de Matisse.

2. LA RECERCA DE LA INFINITUD

2.1. Escultura cubista. Picasso, els caps de Fernande i els *tableau-objet*. Archipenko i l'*esulto-pintura*. Otto Gutfreund i els retrats del seu pare. Els *transparents* de Lipchitz i la seva relació amb Juan Gris. Els relleus de Braque. Laurens i el clarobscur escultòric. 2.2. Escultura futurista. Boccioni i l'infinit plàstic. Balla i el dinamisme.

3. L'OBERTURA VERS L'ESPAI

3.1. Escultura constructivista. La *Guitarra* de Picasso. Vladimir Tatlin i els contrarelleus. Naum Gabo i la transparència. Antoine Pevsner i el reflex. Obrist, Itten, Gropius, Tatlin, Gabo, monuments per una nova era. Rodchenko i l'escultura plana. Lissitzky i l'espai *PROUN*. 3. 2. Escultura suprematista. Georges Vantongerloo i *De Stijl*. Laszlo Moholy-Nagy i la llum. Oskar Schlemmer i la *Bauhaus*. Kurt Schwitters i la *Merzbau*.

4. LA TRANSCENDÈNCIA DE LA MATÈRIA

4.1. La introducció del buit. Juli González i les *gàbies espacials*. Alexander Calder i el dibuix en l'espai. Alberto Giacometti i l'objecte esculpit. David Smith i l'escultura en ferro. 4.2. La persistència de la massa. Hans Arp i les *concrecions*. Constantin Brancusi i la saviesa de la matèria. La *Maiestra* i l'*Ocell en l'espai*. Mlle. Pogany, la *Musa*. *Columna sense fi*. 4.3. El buit com a massa. Henry Moore i la forma interior. Barbara Hepworth i les perforacions.

4. Avaluació

AVALUACIÓ FORMATIVA. Aquesta es durà a terme a través d'un exercici de recerca que segueixi les prescripcions acadèmiques (índex, paginació, bibliografia, imatges correctament documentades, etc.). Realitzat individualment.

AVALUACIÓ FINAL. Es realitzarà mitjançant un exercici, a base d'un qüestionari de preguntes referides als continguts principals exposats a les classes i als textos que constitueixen la base documental del curs. Realitzat individualment.

5. Bibliografia i recursos didàctics

5.1. Bibliografia bàsica

AADD, *La escultura. La aventura de la escultura moderna en los siglos XIX y XX*, Skira, Barcelona, 1996

BENEVOLO, Leonardo, *Historia de la arquitectura moderna*, Gustavo Gili, Barcelona, 1994

GUASCH CEBALLOS, Ricardo (ed.), *Espacio fluido versus espacio sistemático*, Universitat Politècnica de Catalunya, Barcelona 1995

READ, Herbert, *La escultura moderna*, Ediciones Destino, Barcelona, 1994

5.2. Bibliografia complementària

AADD, *Brancusi par Brancusi*, Arborescence, Paris, 1995, 1 CD-ROM

AADD, *Picasso and the age of iron*, Guggenheim Museum, New York, 1993

AADD, *The sculpture of Matisse*, Museum of Modern Art, New York, 1975

COLLINS, Peter, *Los ideales de la arquitectura moderna*, Gustavo Gili, Barcelona, 1998

COOPER, Douglas, *La época cubista*, Alianza Editorial, Madrid, 1894, Alianza Forma, núm. 44

DE FUSCO Renato, *Historia de la arquitectura contemporánea*, Celeste, Madrid, 1992

GABO, Naum, *Constructions, Sculpture*, Lund Humphries, London, 1957

GIEDION, Sigfried, *Espacio, tiempo y arquitectura*, Editorial Científico-Médica, Barcelona, 1958, 2ª ed.

KRAUSS, Rosalind, *Pasajes de la escultura*, Akal, Madrid, 2002

LE CORBUSIER, *Hacia una arquitectura*, Poseidón, Barcelona, 1978

LE NORMAND-ROMAIN, Antoinette, *Rodin y la revolución de la escultura*, Fundació la caixa, Barcelona, 2004

LIPCHITZ, Jacques, *My life in Sculpture*, Thames and Hudson, London, 1972

LODDER, Christina, *El Constructivismo ruso*, Alianza Editorial, 1988, Alianza Forma

MUTHESIUS, Hermann, *Style-architecture and Building-art: Transformations of Architecture in the Nineteenth Century and its Present Condition*, Getty Center, Santa Monica (USA), 1994, Texts & Documents

NEUMEYER, Fritz, *Mies van der Rohe. La palabra sin artificio. Reflexiones sobre arquitectura 1922/1968*, El Croquis Editorial, Madrid, 1995

PEHNT, Wolfgang, *La arquitectura expresionista*, Gustavo Gili, Barcelona, 1975

QUETGLAS, Josep, *El horror cristalizado*, Actar, Barcelona, 2001

SEARING, Helen (ed.), *In search of Modern Architecture: a Tribute to H.-R. Hitchcock*, The MIT Press, New York, 1982

TAFURI, Manfredo, *Arquitectura contemporánea*, Aguilar, madrid, 1978

WITTKOWER, Rudolf, *La escultura: procesos y principios*, Alianza Editorial, Madrid, 1997, Alianza Forma, núm. 8

WRIGHT, Frank Lloyd, *Frank Lloyd Wright : primers escrits*, Edicions UPC, Barcelona, 1994

5.3. Recursos didàctics

Recursos elctrònics de la Biblioteca de la UPF
http://www.upf.edu/bibtic/recursos/acces_fora.html
 Guia temàtica sobre recursos electrònics d'arquitectura
<http://biblioteca.udl.es/guide/guide.php?id=60>
 Guia temàtica sobre recursos electrònics d'art
<http://biblioteca.udl.es/guide/guide.php?id=59>

6. Metodologia (optatiu)

7. Programació d'activitats

Art del segle XX (20057)		
	Dilluns	Dimecres
19/09 - 23/09		PLENÀRIA
26/09 - 30/09	PLENÀRIA	PLENÀRIA
03/10 - 07/10	PLENÀRIA	101
10/10 - 14/10	PLENÀRIA	
17/10 - 21/10	PLENÀRIA	102
24/10 - 28/10	PLENÀRIA	101
31/10 - 04/11	PLENÀRIA	102
07/11 - 11/11	PLENÀRIA	101
14/11 - 18/11	PLENÀRIA	102
21/11 - 25/11	PLENÀRIA	PLENÀRIA
28/11 - 02/12	PLENÀRIA	PLENÀRIA